

TÉMATICKÉ OKRUHY PRO STÁTNÍ ZKOUŠKU
PSYCHOLOGIE

1. Předmět psychologie, psychologické směry a jejich charakteristika.
2. Učení a jeho pojetí v pedagogické psychologii – definice učení, obecné zákony učení, typy učení (pojetí Kuliče, senzomotorické učení, učení poznatkům, učení metodám řešení problémů, sociální učení).
3. Psychologické aspekty hodnocení učebního výkonu jedince – funkce hodnocení, objektivita a subjektivita hodnocení, zásady pedagogicko-psychologického hodnocení (Helus), chyby při vnímání a hodnocení žáků, kauzální atribuce, extrapunitivita, intrapunitivita, práce s chybou.
4. Motivace, potřeby a zájmy, motivace k učebnímu výkonu.
5. Pedagogicko-psychologická diagnostika-cíle, etapy, diagnostické metody, klinické metody (pozorování, rozhovor, anamnéza, analýza učebních výkonů žáka), diagnostika školního klimatu (sociometrie).
6. Interakce ve výchově – sociální zpevnování, Piagetův a Kohlbergův model morálního vývoje.
7. Determinace duševního vývoje, standardní vývojové modely (konstantní, akcelerovaný, retardovaný, negativní vývojový trend), periodizace vývoje (Piaget, Freud, Erikson).
8. Charakteristika předškolního období a mladšího školního věku – vývoj motorický, kognitivní, emoční, sociální vývoj a vývoj ega, hra (fantazijní a abreaktivní funkce).
9. Charakteristika období dospívání– vymezení období, základní změny. Tělesný, kognitivní, sociální a emoční vývoj, problematika identity.
10. Vývoj jedince v závislosti na podmínkách vnějších – ohrožení psychického vývoje (syndrom CAN, deprivace a subdeprivace, šikana, styly rodinné výchovy, vývoj sociálních vztahů, mediální vlivy, institucionální výchova).
11. Socializace – charakteristika socializace, fáze socializace, mechanismy socializace, činitele socializace (Helus, 2001), mimosocializační vlivy, problematika resocializace.
12. Sociální skupina – charakteristika, klasifikace skupin, dynamika, struktura sociální skupiny (cíle, hodnoty, sociální normy, sociální role, sociální pozice), koheze skupiny
13. Rodina – funkce, vývoj rodiny (tranzitorní a netranzitorní krize), resilience rodiny, rodina funkční, problémová, dysfunkční a afunkční.

14. Agrese – charakteristika, formy, druhy, příčiny, teorie agrese (Bandura, Fromm, Čermák), agresivita.
15. Komunikace – typy komunikace, cíle komunikace, zásady efektivní komunikace, komunikační bariéry, transakční analýza (Berne).
16. Sociální percepce – interpersonální vnímání, sociální schémata, utváření dojmů, chyby v sociální percepci.
17. Náročné životní situace – frustrace, deprivace, konflikt, stres (charakteristika, reakce a styly zvládání NŽS).
18. Krize, příčiny a možnosti řešení.
19. Emoční inteligence – sebeuvědomování, sebepoznání, sebemotivace, empatie, sociální dovednosti (Goleman, Shapiro, Stuchlíková)
20. Vnímání a jeho poruchy – příčiny, typy a jejich charakteristika).
21. Poruchy myšlení a intelektu – typy, příčiny, mentální retardace (stupně), demence – typy, charakteristika.
22. Poruchy emocí – typy, měštnání afektu, práce se vztekem, strachem, smutkem, patické nálady (rysy, typy).
23. Poruchy vědomí – kvantitativní a kvalitativní poruchy vědomí (typy, charakteristika, příčiny), poruchy spánku
24. Poruchy paměti a pozornosti – příčiny, typy, charakteristika, ADD, LMD
25. Neurotické poruchy v dětském věku a dospělosti – charakteristika, příčiny, symptomy, typy (např. fobická úzkostná porucha, generalizovaná úzkostná porucha, školní fobie a separační porucha, mutismus, enuréza, enkopréza, obsedantně – kompulzivní porucha, disociativní konverzní porucha).
26. Poruchy chování – vymezení, příčiny, rozdělení (poruchy opozičního vzdoru, socializovaná a nesocializovaná porucha, porucha chování ve vztahu k rodině...).

LITERATURA

- Bertrand, Y. (1998). *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál.
- Čáp, J., Mareš, J. (2008). *Psychologie pro učitele – dotisk*. Praha: Portál. Čáp, J. (1993). *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova. Čapek, R. (2010). *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada.
- Čermák, I., Hřebíčková, M., Macek, P. (2003). *Agrese, identita, osobnost*. Brno: AV ČR. Fleischmann, O. (2002). *Příčiny a deskripce poruch chování u dětí a mládeže*. In.: Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi. Ústí nad Labem: UJEP.
- Fleischmann, O. (2005). *Přístup transakční analýzy*. In.: Langová, M., Vacínová, M. a kol.: *Kapitoly z psychologie učení a výchovy*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského.
- Fleischmann, O. (2011). *Vybrané kapitoly z psychopatologie*, Ústí nad Labem: UJEP. Fontana, D. (1997). *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál.
- Goleman, D. (1997). *Emoční inteligence*. Praha: Columbus.
- Hátlová, B. (2010). *Psychologie seniorského věku*. Ústí nad Labem: UJEP PF.
- Hátlová, B., Louková, T., Wedlichová, I., Adámková Ségárd, M. (2016). *Osobnost a aktivní životní styl seniorů starších 75 let*. Psychologie a její kontexty (in print).
- Hátlová, B., Suchá, J. (2005). *Kinezioterapie demencí*. Praha: Triton.
- Helus, Z. (2001) *Úvod do sociální psychologie: (aktualizovaná témata pro studující učitelství)*. Praha: UK.
- Hewstone, M., Stroebe, W. (2006). *Sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Holeček, V. (2014). *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada.
- Hoskoclová, S. (2006). *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada.
- Hrabal, V. st. (1989). *Pedagogická diagnostika*. Praha, SPN.
- Hrabal, V. (1992). *Sociální psychologie pro učitele II*. Praha: UK.
- Hříbková, L. (2010). *Mimořádně nadané děti ve škole a v rodině*. Ústí nad Labem: UJEP.
- Kosíková, V. (2011). *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada.
- Koukolík, F. & Drtilová, J. (2001). *Zlo na každý den – život s deprivanty I*. Praha: Galén. Langmeier, J., Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Langmeier, J., Matějček, Z. (2011). *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum.
- Mareš, J (2013). *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál.
- Matějček, Z. (2011). *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: Portál.
- Pavelková, I. (2002). *Motivace žáka k učení*. Praha: Univerzita Karlova.
- Pöethe, P. (2013). *Emoční poruchy v dětství a dospívání - 2. vydání*. Praha: Grada. Říčan, P. (2006). *Cesta životem*. Praha: Portál.
- Říčan, P., Krejčířová, D. (2006). *Dětská klinická psychologie*, Praha: Grada. Shapiro, L. (2009). *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Praha: Portál.
- Sobotková, I. (2010). *Psychologie rodiny*, Praha: Portál.
- Stuchlíková, I. (2002). *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál. Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2008). *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M., Klégrová, J. (2008). *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum.
- Výrost, J., Slaměník, I. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada.